

Sreda, 28. septembar 2005.

Svedok Božidar Delić

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.00 h

(privatna sednica)

sekretar: Sada smo na javnoj sednici, časni Sude.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs (Nice), sada ćemo da čujemo vaše argumente u vezi s tim.

TUŽILAC NAJS: Ja mislim da sam u veliko meri moje argumente izneo još prošle nedelje, ali kako bi se sve stavilo u kontekst od jutros, situacija u vezi sa iskazom lorda Ešdauna (Paddy Ashdown) je sledeća: on je ovom Sudu dao jasan iskaz o tome gde je bio i šta je video. Kada je identifikovao svoj položaj, on je, naravno, neizbežno bio samo približan i on je to približno pokazao na kartama. Međutim, nije unakrsno ispitivan detaljno, kao što je mogao da bude, o tome šta je moglo, a šta se nije moglo da se vidi od onoga za šta je rekao da je video.

SUDIJA BONOMI: Ali objašnjenje za to je bilo da nije bilo najavljeno da će on da svedoči o tom konkretnom detalju.

TUŽILAC NAJS: To je možda tačno, časni Sude, zbog očekivanja da će on moći da svedoči samo ograničeno vreme da je Tužilaštvo mislilo da će on da svedoči samo o salveti, ali u njegovim izjavama koje su uručene unapred postoji tačno sve o čemu je on mogao da govori i onda je on takođe i govorio o tome o čemu je ranije bilo najavljeno, između ostalog i o video snimku koji je takođe optuženom dat unapred, gde se vidi kako on gleda kroz dvogled. Dokazi u postupku Odbrane koji su prezentirani putem Delica nastoje da pokažu, iako Delić nije bio tamo prisutan, niti je bio očevidac, da je lord Ešdaun lagao. Ništa manje od toga. Oni ne tvrde da je on pogrešio, oni tvrde da je njegov iskaz potpuno netačan i neistinit. Dakle, iskaz lorda Ešdauna se napada time što se kaže da on sa onih pozicija koje identifikuje

jednostavno nije mogao da vidi ono šta je video. To je pitanje na taj način formulisano tokom svedočenja Delića. Mi smo onda od lorda Ešdauna zatražili sve one detalje koje može da nam da i da detaljno objasni šta je mogao da vidi i zašto. Sve je to predato Deliću, on je to obradio, ali je nastavio da govori da je iskaz lorda Ešdauna nepouzdan. Mi smo od lorda Ešdauna dobili izjavu ne na taj način da je on ponovo otišao na lice mesta, nego tako da je on proračunao koordinate mesta na kojima je stajao. To su tri različite lokacije na kojima je stajao. Taj materijal je takođe uručen Odbrani. Zasebno od toga jedan istražitelj je otišao sa GPS sistemom na ta mesta koja je lord Ešdaun identifikovao i zatim video kamerom snimio šta odande može da se vidi. I mi smo sada u stanju da vam ponudimo karte, onu istu vrstu karata koje je Delić ponudio kad je svedočio, a to su karte na kojima se vide linije vidljivosti, a sa pozicija koje je identifikovao lord Ešdaun. Taj materijal bi u ovom trenutku bio od ogromne vrednosti za Pretresno veće sada prilikom unakrsnog ispitivanja Delića, jer je Delić tokom dodatnog ispitivanja išao čak i dalje u svojim tvrdnjama da lord Ešdaun nije bio iskren u svojim iskazima kad je svedočio pred Pretresnim većem, jer je tokom dodatnog ispitivanja on doneo neke navodno ekspertske materijale čiju relevantnost u potpunosti ne razumem, ali prema kojima se jasno vidi, kako on kaže, da lord Ešdaun to nije mogao da vidi.

SUDIJA ROBINSON: Znači taj video snimak odgovara na to?

TUŽILAC NAJS: Ne, časni Sude, taj video snimak je pripreman i pre dodatnog ispitivanja Delića i to sa namerom da bude uvrštena u spis tek u fazi pobijanja, odnosno replike. No budući da je Delićevo dodatno ispitivanje trajalo pet sati i da se tako detaljno govorilo o tom materijalu, onda se stvorila takva situacija u kojoj je, prema mojim tvrdnjama, sasvim prikladno da se on dalje ispituje o tome na osnovu čega on kaže da lord Ešdaun ne govori istinu. Alternativa tome je da ja Deliću postavljam pitanja koja proizlaze iz materijala koji sada imam, a moramo da imamo na umu da takođe treba da obradimo i dodatne materijale koje je on sada uveo u dodatnom ispitivanju, ekspertske materijal, materijal trećih lica i tako dalje, prema tome alternativa tome da njega sada ispitujem je to da u replici uvrstimo taj video snimak i druge materijale. Međutim u takvom slučaju vi nećete da imate mogućnost da čujete šta Delić može da kaže, na primer, o video snimku. Pazite, video snimak je danas najbolji dokaz koji možete da imate za odlučivanje o ovakvoj vrsti pitanja. Ako Sud ne može sam da ode

na lice mesta i pogleda kakva je situacija tamo, a koliko ja shvatam to je nemoguće, onda će fotografije ili video snimak u kombinaciji sa kartama da predstavlja najbolji način da se pokaže šta može da vidi sa nekog lokaliteta. Ja sada želim da to pokažem Pretresnom veću i želim da Pretresno veće ima priliku da čuje eventualne Delićeve komentare o tome. Isto tako, želeo bih da budem u stanju da razumem, jer ja kod dodatnog ispitivanja jednostavno nisam razumeo šta tačno predstavljaju te karte koje su ovde uvrštene, budući da one predstavljaju linije dogleda sa položaja lorda Ešdaina, a koji on nikada kao svoj položaj nije identifikovao. Prema tome, te su karte, zasada, potpuno neobjašnjene. Zato, časni Sude, tražim da dozvolite da unakrsno ispitujem gospodina Delića o toj temi. Isto tako moram da vam kažem da smo mi pripremili pakete materijala koji će da nam omogući da se time pozabavimo brzo i efikasno. Video inserti su, čini mi se, tri minuta za jedan lokalitet i kraći za druga dva lokaliteta, sve su karte ovde dostupne, svi citati onoga šta je on rekao da je bio njegov položaj su takođe sada dostupni, a ako to ostavimo, to će da visi u vazduhu sve do replike i u tom trenutku svedočenje generala Delića više neće da bude sveže u vašem pamćenju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson (Robinson).

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja se slažem sa ocenom gospodina Najsa da se iz svedočenje generala Delića vidi i da je gospodin Ešdaun lagao. Drugo, želim da vas podsetim da je i sada gospodin Najs rekao da je Ešdaun dao jasan iskaz gde se nalazio i to ste mogli da vidite na karti gde je on pokazao. Pa onda da vas podsetim da kada je ustanovljeno da se sa te tačke ništa ne može da se vidi, da je gospodin Najs dao novu tačku, za vreme glavnog ispitivanja generala Delića koje je bilo na samoj granici Albanije (Albania) i Srbije, što je neverovatno da neko stoji na samoj granici. Ali je i ta tačka ispala potpuno falš i da se ni sa te tačke ništa ne vidi. E sada su uveli treću tačku koju su popeli negde gde treba da se pešači sedam sati napred i nazad, Ešdaun ništa nije pominjao o tome da je sedam sati pešačio negde, a osim toga, ovaj snimak koji sam ja dobio juče na koji se ovako, kako bih rekao, pompezno poziva gospodin Najs, ne vredi ništa. Vidi se snimak jednog GPS uređaja na travi sa koordinatama, a posle toga se vide razni snimci za koje se uopšte ne može utvrditi veza između te pozicije na GPS-u i ostalog. A imajući u vidu nesumnjivu činjenicu da se Ešdaun, kršeći Dejtonski sporazum (Dayton

Accord), kršeći Ustav i zakone i radeći najgroznije stvari na štetu srpskog naroda u Republici Srpskoj, pokazao kao običan kriminalac, takve dokaze mislim da uopšte ne može niko da prihvati.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, kao što dobro znate ovaj vaš komentar je neprihvatljiv. Ja pretpostavljam da ste time završili izlaganje vaših argumenata. Ipak, recite nam da li se vi protivite tome da tužilac uvrštava ove svoje dokumente u spis tokom dodatnog unakrsnog ispitivanja?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Naprotiv, biće mi zadovoljstvo da to gledam ovde, a verovatno i drugima koji budu gledali. Ja bih se protivio samo alternativni da on to unese u spise i da se ne vidi šta je. A inače da to prikaže ovde, s velikim zadovoljstvom ću to pogledati.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej (Kay)?

ADVOKAT KEJ: Izvinjavam se, ja sam još juče rekao kako je do svega toga došlo, budući da je lord Ešdaun trebao da svedoči kratko, a onda je njegovo vreme produženo i da smo se, eto, zato našli u situaciji da moramo da govorimo o njegovoj video traci i tome nemam šta da dodam.

SUDIJA ROBINSON: Mene lično brine ovakva vrsta postupka u kojoj jedna strana traži da dodatno unakrsno ispituje u vezi sa nečim što proizlazi iz dodatnog ispitivanja. Ispitivanje mora u jednom trenutku da se privede kraju i mene sada brine taj presedan. Posavatovaću se sa mojim kolegama o tome.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Moje kolege su me nagovorile, uzevši u obzir činjenicu da se optuženi ne protivi unakrsnom ispitivanju kao i činjenicu da će dodatno unakrsno ispitivanje da bude ispitivanje o dodatnoj stvari koja je pomenuta tek u dodatnom ispitivanju. Ipak, gospodine Najs, Pretresno veće takođe odlučno smatra da to dodatno unakrsno ispitivanje treba da bude ograničeno na najviše jednu sednicu.

TUŽILAC NAJS: Nadam se i manje od toga. Učiniću sve šta mogu.

SUDIJA ROBINSON: Sada je vreme za pauzu, idemo na pauzu od 20 minuta, a nekon toga molim da se svedok uvede u sudnicu.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Deliću, Pretresno veće je odlučilo da dozvoli tužiocu da vam postavi dodatna pitanja o određenim stvarima, a što će on sada i da uradi.

TUŽILAC NAJS: Hvala, časni Sude. Tri teme ćemo da obradimo, pola sata za svaku. Pretresno veće ima dokumente u vezi sa Komisijom Vojske Jugoslavije. Molim da se i svedoku daju. Nema potrebe da se stavljaju na grafoskop. Gospodine Deliću, radi se o dokumentima koje smo dobili od Vlade Srbije i Crne Gore ... Koliko sam shvatio, sve omo treba da se obradi na privatnoj sednici.

SUDIJA BONOMI: Ne, zahtev se odnosio da se samo dva dela obrade na privatnoj sednici, koliko ja shvatio.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja sam, naravno, zadovoljan da radimo i na taj način. Gospodine Deliću, nemamo puno vremena, tako da ćemo da obradimo samo određene delove. Mnogi dokumenti nisu ni prevedeni. Radi se o komisiji za koju je sačinjen onaj materijal koji ste vi predočili, i one izjave i one karte, zar ne? Jeste li čuli moje pitanje?

SUDIJA ROBINSON: Da li je svedok čuo pitanje?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pomenuli ste komisiju, samo niste rekli koja je. Da li mislite na Komisiju za saradnju sa Haškim tribunalom koja je radila do 2003. godine?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, mislim na komisiju kojom je predsedavao Terzić, a koju je onda ukinuo Tadić, na tu komisiju mislim. Videćete da su dokumenti obeleženi brojevima, tabulatorima. Molim vas da pogledate dokument na kome stoji oznaka tabulator broj 3. Pretresno veće pozivam da pogleda stranu 6 od ukupno devet, a vas, gospodine Deliću, molim

da pogledata stranicu broj 7, naslov "Pružanje pravne pomoći". Radi se o dokumentu komisije u kome stoji, dakle "Pružanje pravne pomoći", tu stoji "Komisija na osnovu 'Pravila o postupku i dokazima' (Rules of Procedure and Evidence) Haškog tribunala i njegovih organa, pruža pravnu pomoć optuženima, onima protiv kojih se vodi istražni postupak, svedocima i članovima njihovih porodica". A zatim, kako bismo uštedeli na vremenu, u sledećem paragrafu stoji: "Pravna pomoć se sastoji u stručnom tumačenju, objašnjenju zatraženih i drugih akata, pravila postupaka, koncipiranja odbrane i drugih pravnih sredstava, izbora branioca i drugih mogućih načina odbrane, načina davanja iskaza i drugih izjava povodom predmeta razmatranja u postupku, ukazivanju na moguće dokaze i način njihovog pribavljanja i prezentovanja, tumačenju pravne suštine zahteva i mogućnostima da mu se udovolji uz ukazivanje na sve posledice koje iz toga mogu da proističu." Ovaj rezime funkcije, da li to odgovara vašem viđenju komisije?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovaj rezime, znači, ovaj ceo dokument nosi naziv, koliko sam ja vidio, "Pravilnik za rad komisije", a ovo šta ste vi prikazali, to je, znači, samo vezano za pružanje pravne pomoći. Normalno da u našoj zemlji pravna pomoć je mogla da se pruža samo, znači, optuženima i eventualno, ovde kaže "svedocima i članovima njihovih porodica". U prethodnim članovima, ja sad nemam vremena da sve to pročitam, govori se zbog, verovatno o samoj komisiji. Ovo, "Pravilnik", znači, "o radu komisije" koji ja nisam imao prilike da vidim ranije, jer ja nisam bio član te komisije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zato sam vas i pitao, dakle, da li ova vrsta pomoći, pomoći sa mogućim dokazima, ukazivanjem na moguće dokaze i načine njihovog pribavljanja, prezentiranja i tako dalje, da li je to ono šta je komisija radila, naravno, preko svojih članova?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Od strane načelnika Generalštaba, komisija je određena kao jedini organ kome se mogu obraćati, znači, optuženi, njihovi pravni zastupnici. Znači nisu se mogli obraćati direktno Generalštabu, već samo toj komisiji u pogledu, znači, njihovih zahteva za dokumentacijom, određenim, znači, dokaznim materijalima i tako dalje.

TUŽILAC NAJS: U redu, sledeći tabulator, broj 4, trebali bismo da obradimo na privatnoj sednici, naravno uz dozvolu Suda.

(privatna sednica)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U ovom dokumentu ... Odnosno, da li imate pred sobom dokument koji nosi datum 20. februar 2002. godine? I tu stoji da je suđenje ovom optuženom, dakle Miloševiću, počelo. Molim vas da u vašoj verziji pogledate prvu stranicu pri dnu. Engleska verzija, to je stranica 2, od ukupno pet. Dakle, nakon određenih tvrdnji o suđenju, stoji: "Radi obezbeđivanja da se ova delatnost aktivno i organizovano prati, procenjuje i parira određenim merama na nivou Generalštaba Vojske Jugoslavije i SMO, komisija predlaže da se preduzme sledeće." I onda pod tačkom 1, nemamo baš najsretniji prevod, pa sad neću baš time da se bavim. Pogledajmo sada stranicu 3 engleskog prevoda i tačku 2 gde stoji da se u Generalštabu Vojske Jugoslavije formira interdisciplinarni analitičko-ekspertski tim sa privremenom formacijom, a koji bi od početka do kraja suđenja realizovao sledeće zadatke: "Praćenje i analiza izdatih dokumenata i podataka od strane Tužilaštva Haškog tribunala, procena tačnosti i pripremanje predloga za Odbranu i pobijanje navoda Tužilaštva u obliku vojnih stručnih ekspertiza, kao i odabiranje dokumentacije iz arhiva Vojske Jugoslavije kojim bi se pobijali netačni navodi i osporavali ostali navodi Tužilaštva za svakog bivšeg ili sadašnjeg pripadnika Vojske Jugoslavije." Da li ovo održava ono šta je na osnovu vašeg iskustva komisija radila, dakle da je aktivno odgovarala na navode u ovom suđenju, navode Tužilaštva?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovaj dokument mi je u određenoj meri poznat, jer mi je poznato, znači, ovo šta se navodi u tački 2, znači, oko formiranja analitičko - ekspertskog tima. Znači znam da su bili formirani, jedna grupa za Hrvatsku, za Bosnu i Hercegovinu i Kosovo i Metohiju i da je, i da je, znači, ta grupa, odnosno te grupe da su pripremale, odnosno tražile relevantnu dokumentaciju o tome šta se stvarno događalo na ratištima u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i na Kosovu i Metohiji i, znači, na osnovu te relevantne dokumentacije iz toga vremena, pripremale određene stručne ekspertize, znači za relevantne dokumentacije iz toga vremena, pripremale određene stručne ekspertize, znači za pojedine periode rata, odnosno pojedine događaje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, ono šta je komisija radila nije bilo nešto neutralno. Ovde se nije radilo jednostavno o tome da su se dokumenti

dostavljali Tužilaštvu i ljudi stavljali na raspolaganje, već se pripremao materijal kako bi se opovrgli navodi Tužilaštva, zar ne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To se nikako ne može reći tako, jer vi ste ovde, ovo je samo jedna od naredbi. Postoje više drugih naredbi koje upravo govore o tome da se treba intenzivirati saradnja sa Tužilaštvom. Ja ne znam da li vi imate te naredbe ovde. Ja slučajno imam jednu takvu naredbu kod sebe.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledaćemo to malo kasnije, jer je vreme ograničeno. Molim vas da pogledate sada tabulator broj 9, dakle suđenje je tek počelo mesec dana pre toga, imamo, dakle, 26. mart 2002. godine. Da vidimo šta stoji u ovom dokumentu o radu komisije. Gospodine Deliću, vi shvatate da su vaši dokumenti pripremljeni, to ja tvrdim u skladu sa zadatkom i funkcijama ove komisije. Molim Pretresno veće da pogleda stranicu broj 2, od ukupno šest, a, gospodine Deliću, molim vas da pogledate drugu stranu, videćete dokument u kome stoji: "Predloženo je formiranje ekspertske komisije". Da li ste našli taj paragraf? I tu stoji sledeće: dakle formiranje tima za praćenje suđenja u Hagu (The Hague) i pripremanje Odbrane u odnosu na optužbe o učešću Vojske Jugoslavije u činjenju krivičnih dela ratnog zločina tokom rata u bivšoj SFRJ, sa ciljem pripremanja dokaza kojima bi se mogli pobiti navodi optužnice. Dakle, nije se radio o neutralnoj komisiji koja je stavljala ljude na raspolaganje, već se radilo o tome da se aktivno radilo na pripremanju dokaza kojima bi se pobijali navodi optužnice, zar ne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ako ste, u stvari, vi ste ovde, a ja mislim da je to tabulator 4, ovaj i tražili ste od mene da pročitam, znači od komisije se tražilo da na osnovu relevantnih dokumenata, znači istinito, znači istinito dođe do istine o pojedinim tačkama iz optužnice koje se stavljaju na teret pojedincima ili jedinicama Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To može da se nađe u ovim dokumentima. Možda ćemo još toga da nađemo kada se svi dokumenti budu preveli, ali radi se o tome da nakon početka ovog suđenja imamo ovo šta stoji u ovom dokumentu i to se odnosi na ono šta se tada dešavalo i kasnije. Ja vas pitam, zar nije tačno da je vaš materijal, a takođe i onaj materijal, dakle one izjave drugih ljudi koje ste hteli da predočite ovde Pretresnom veću, zar nije cilj svega toga bilo pripremanje dokaza kako bi se pobili navodi Tužilaštva na ovom suđenju? I to je razlog zašto smo dobili taj materijal, a ne materijal iz predmetnog vremena koji nam nije dostavljen.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Kada je u pitanju moje svedočenje i moja jedinica, vi ste dobili, znači, sve, znači, materijale iz relevantnog vremena, osim ovoga materijala koga vi pominjete. Međutim, znači ja i dalje tvrdim, cilj toga materijala je, po zahtevu komisije, objašnjenje šta se stvarno desilo u predmetno vreme. I ja sam to shvatio kao tako.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, pogledjate dva paragrafa niže, molim Pretresno veće da pogleda stranicu 3 od šest. Tu stoji: "Preduzimaju se mere na sprečavanju samovoljnog odlazanja i davanju izjava u kancelariji Tužilaštva u Beogradu, kao i mere na sprečavanju međusobnog optuživanja pojedinih lica iz Vojske Jugoslavije." E sad zašto? Ako je komisija htela da saraduje sa ovim Sudom, zbog čega su ljudi sprečavani da odlaze i da saraduju? Ovo ne može da bude jasnije, zar ne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ne, to vi mislite, ovaj ... Ja, pošto se dobro sećam pojedinih situacija, znam zbog čega postoji ova konstatacija. Jednostavno postala je praksa u Beogradu da vas na kućni telefon pozivaju istražitelji, znači Haškog tribunala i da kažu, "molim vas, da li ste vi taj i taj", kad se lice predstavi, "ja sam istražitelj Haškog tribunala taj i taj, molim vas da li biste mogli da dođete u našu kancelariju u Beogradu".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Deliću...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Vojnicima je zbranjeno da bez odobrenja komande daju, znači, bilo kakve izjave. I cilj ovoga je bio, znači, da sva saradnja sa istražiteljima ide preko ove komisije, da se ljudi pozivaju preko komisije.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, gospodine Deliću, hvala vam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Bez obzira da li su postojale neke pravne osnove kako bi se ljudi sprečavali, vi potvrđujete ovo šta tu stoji, dakle da su se ljudi odvrćali od toga da dobrovoljno saraduju sa istražiteljima ovog Suda koji su jednostavno obavljali svoj mandat u okviru Ujedinjenih nacija (United Nations). Vi ste ih sprečavali, odnosno komisija ih je sprečavala da saraduju, zar ne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Nije, to apsolutno nije tačno. Kako sam ja mogao 30 puta da idem na razgovore, znači, sa istražiteljima Tribunala, kako bi onda neko mogao mene u svemu tome da sprečava? Ljudi, znači pripadnici vojske su tražili zaštitu. Prvo, nisu bili oslobođeni od obaveze

čuvanja državne i vojne tajne i obraćali su se svojim komandama. Izvestili bi da su dobili kućni poziv, znači od istražitelja. I tražili su, znači, da im se objasni kakvo je njihovo dalje postupanje. A zatim su tražili da, ako već idu na razgovor sa istražiteljem, da budu oslobođeni obaveze čuvanja vojne i državne tajne, da kasnije ne bi mogli da budu podvrgnuti pod krivičnu odgovornost.

TUŽILAC NAJS: Zaustavimo se na trenutak i molim privatnu sednicu, samo za minut.

SUDIJA ROBINSON: Da, privatna sednica.

(privatna sednica)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nastavimo sada dalje, možda da idemo na stranicu 2 pri dnu, možda na stranicu 3, engleska verzija, stranica 4 od šest, tu stoji sledeće šta je izjavila komisija. "Data su stručna mišljenja i predlozi odgovora u ime Vojske Jugoslavije državnim organima, a po pitanju nekih važnih događaja po zahtevu Tužilaštva Haškog tribunala (Vukovar, selo Račak (Recak), krivična dela rukovodećeg kadra šiptarsko terorističkih snaga na Kosovu i Metohiji protiv nealbanskog stanovništva)." Dakle pogledajmo tu prvu rečenicu šta tu stoji. Stoji da su data stručna mišljenja i predlozi odgovora. Zašto je bilo potrebno da se daju stručna mišljenja i predlozi odgovora ako se od njih jednostavno samo tražilo da sarađuju onako kako su i morali da učine, u skladu sa zakonom, dakle da sarađuju sa ovim Sudom?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pitanje nije fer, jer se radi o tome da su data stručna mišljenja, piše ovde na srpskom jeziku i predlozi odgovora u ime načelnika Generalštaba državnim organima, dakle u ime načelnika Generalštaba dati su odgovori i stručna mišljenja državnim organima, po pitanju nekih važnih događaja, po zahtevu tužioca Haškog tribunala, pa se kaže, vukovarski slučaj, Račak i tako dalje, ove poznate već reči koje se ovde često čuju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, ako u originalnom tekstu kaže da se ne radi o predlozima odgovorima, predlozima odgovora svedoka, zašto se uopšte govori o predlozima na zahteve za pomoć? Zašto Tužilaštvo u ovom Predmetu nije jednostavno imalo pravo da dobije sirovi materijal? Zašto je, u stvari, trebalo na ovaj način da se priprema? Možete li da nam pomognete?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, molim vas.

SUDIJA ROBINSON: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pitanje koje postavlja gospodin Najs proizilazi iz njegovog nepoznavanja načina funkcionisanja vojske. Ako načelnik Generalštaba treba da nešto da nekim državnim organima, on uvek od svojih područnih organa dobija predlog toga pisma i odgovora koje će uputiti. Ovde se govori o davanju stručnih mišljenja i predloga odgovora u ime načelnika Generalštaba ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, na svedoku je da odgovori na pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa molim vas, gospodine Deliću, odgovorite.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Meni se čini da se ovde ne shvata da između ove komisije koju je formirao načelnik Generalštaba ili iznad ove komisije, postojao je Nacionalni savet za saradnju sa Haškim tribunalom, koji je formiran na nivou Saveta ministara. Prema tome, znači ovaj tim nikada nije mogao direktno da komunicira, znači, sa Tužilaštvom ili sa ... On je uvek kontaktirao sa Nacionalnim savetom i materijali koji bi stizali iz Tužilaštva, prvo bi stizali, znači, preko Ministarstva inostranih poslova u Nacionalni savet, a Nacionalni savet je pismeno tražio od Generalštaba, odnosno od tima za saradnju, znači mišljenje po određenim pitanjima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne 2001. godine, to je počelo tek 2002. godine, zar ne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ne postoji ni danas, znači ne postoji direktna komisija, uvek sve ide preko Nacionalnog saveta, znači za saradnju sa Haškim tribunalom i on odobrava, znači, svu dokumentaciju koja se dostavlja Haškom tribunalu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imam vremena samo za još dva pasusa. Sledeći paragraf, odmah nakon ovoga, ispod onoga šta smo videli. U stvari jedna stvar. U ovom pasusu koji smo sada gledali, to znači odgovor vojske, da li je vojska na neki način učestvovala u slanju odgovora Tužilaštvu na pitanja vezana za Račak, jer ja sam mislio da vojska nije imala nikakve veze sa Račkom?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Svakako da vojska neposredne veze nije imala sa Račkom, ali, znači, ako je Nacionalni savet za saradnju sa Haškim tribunalom tražio od ove komisije, a na osnovu dokumenata koje je dobio, znači, od Haškog tribunala, komisija je bila dužna da da neki odgovor po tom pitanju. Ja konkretno ne znam, znači, o čemu se tu radi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nemam vremena za sledeći pasus, iako se samo ponavlja priprema predmeta. Ako pogledate sam kraj dokumenta, gospodine Deliću, odmah pre podnaslova "Zaključak", videćete da u poslednjem pasusu stoji sledeće: "Ostvarena je saradnja i razmena podataka i iskustava sa predstavnicim Vojske Republike Srpske po pitanju saradnje sa Haškim tribunalom, do i posle donošenja njihovog Zakona o saradnji sa Tribunalom." Znajući, kao što ste vi tada znali, kao što je komisija znala kakva je priroda navoda protiv Vojske Republike Srpske i navoda o tome da je Srbija bila vezana sa Vojskom Republike Srpske, da li smatrate da je bilo primereno da se ova komisija povezuje sa Vojskom Republike Srpske? Zar ne bi bilo bolje da su te dve stvari ostale nezavisne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Što se toga tiče, znači, u dokumentima Tribunala, odnosno u zahtevima Tribunala bilo je mnogo dokumenata koji su se odnosili na Vojsku Republike Srpske i na naša saznanja, znači, o radu, delovanju Vojske Republike Srpske. Pa uopšte ne vidim zašto bi to bio problem, pošto su i jedna i druga država imale, znači, svoje, znači sačinila svoje zakone u saradnji sa Tribunalom, da po pitanju, znači, određenih iskustava ili određenih dokumenata saraduje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam da li je ta saradnja imala oblik zajedničkih sastanaka između VRS i Vojske Jugoslavije i da li su vojnici seli za sto i zajedno razgovarali i diskutovali o tome šta se dešavalo?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Već sam vam rekao da ja nisam bio član komisije i tako šta mi nije poznato.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, nemam više vremena u vezi sa ovom temom. Ove dokumente su predale lokalne vlasti. Oni tek treba da budu u potpunosti prevedeni. Neki od prevoda koje sada imamo u radnoj verziji nisu dovoljno dobri. Ja ću sada moj stav da objasnim u jednoj rečenici, kako bi optuženi znao na šta treba da obrati pažnju tokom dodatnog ispitivanja. Ja kažem da ovaj manji deo materijala koji smo tu sada videli, dokumenti pripremljeni 2002. godine i 2003. godine, da su to dokumenti specifično, konkretno pripremljeni za potrebe ovog suđenja i da bi po pravilniku svi ti materijali trebali da budu izuzeti iz spisa. Bio bih zahvalan ukoliko bi mi Pretresno veće dalo mogućnost da se obratim i u pisanom obliku, a sada da najavim moj stav u vezi sa sledećom temom ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne razumem ovo šta je gospodin Najš sada rekao, šta, znači, šta on traži u vezi sa ovim dokumentima? Da li on traži da se oni uvedu kao dokazni predmet? Ako to traži, onda može da traži samo ono šta je citirao, a ne ceo ovaj bajnder, sa ne znam koliko dokumenata, kojima kaže da nema vremena da se bavi, jer vi tako postupate u mom slučaju.

SUDIJA ROBINSON: To je tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možda bismo proceduralnim stvarima mogli da se bavimo kasnije, imajući u vidu probleme u vezi sa poreklom ovih dokumenata. Ja sam samo sada želeo svima jasno da dam do znanja kakav će da bude moj stav u vezi sa tim, jer će to da bude svima od pomoći. Možemo li sada, dok smo još na otvorenoj sednici, da pređemo na sledeću temu, a to je svedočenje lorda Ešdauna. Molim da se preda sledeći svežanj dokumenata. To nisu dokumenti za koje ću ja da tražim da budu uvršteni u spis kao dokazni predmeti. To su dokumenti koji nam omogućavaju da na jednostavan i lak način prođemo kroz teme koje želim sada da obradim. Svako bi trebao da ima svežanj dokumenata sa dve karte na početku i zatim, videćete zašto je to značajno ... Dakle imamo prvi svežanj pod naslovom "Lokacija broj 1 južno od Junika (Junik)", molim sudskog poslužitelja da prati moja pitanja i da stvari stavlja na grafoskop kako to bude potrebno. Gospodine Deliću, ja ću sada da vam postavim neka pitanja o vašem svedočenju, o tome šta je lord Ešdaun mogao da vidi. Molim poslužitelja da prvu tablicu pod naslovom "Lokacija 1, južno od Junika" stavi na grafoskop.

Gospodine Dečiću, vi ste ovamo doneli niz karata i rekli niz stvari. Sada vas molim da pažljivo saslušate, bojim se da u ovom trenutku to nemamo na vašem jeziku, ali molim vas, dakle, da slušate sažetak onoga šta je lord Ešdaun, zapravo, rekao. Dakle nemojte sada u ovom trenutku da gledate dokumente, molim vas samo da slušate. Prema našoj anlizi lord Ešdaun je u vezi sa prvim položajem rekao da je imao dobar pogled na područje južno od Junika ...

SUDIJA BONOMI: Ali to ne stoji u dokumentu, u dokumentu stoji dobar pogled područja južno od Junika.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinjavam se ako sam pogrešno pročitao. Dakle dobar pogled na područje južno od Junika. Rekao je da je mogao da vidi sela Molić (Mulliq), Brovina (Brovine) i Ponoševac (Ponoshec). Da je takođe sa tog mesta mogao da vidi dva puta. Prvi put je onaj na kome su Molić, Brovina i Ponoševac. Drugi je put istočno od toga, na kome se nalaze sela Nivokaz (Novokaz), Stubla (Stubell) i Berjak (Berjahe). Isto tako rekao je da je video izvestan broj tehnike, odnosno naoružanja Vojske Jugoslavije, među kojima su bila oklopna borbena vozila, tenkovi i minobacači i koji su vršili napad sa puta. Isto tako rekao je da je video tenkove uzduž puta Nivokaz - Berjak - Stubla, kako odatle pucaju na sela. Dakle, prvo nam recite da li prihvatate da je lord Ešdaun rekao to ili ste vi primetili, po njegovom svedočenju, da je on rekao nešto različito od ovoga, kad je reč o prvom mestu sa koga je on posmatrao stvari?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pošto je lord Ešdaun dao više različitih izjava, prihvatam to šta ste sada pročitali, da je jedna od izjava, ali ne prvobitna, to je jedna od poslednjih izjava.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, materijal na koji smo se mi oslanjali pripremajući ovaj sažetak je svima na raspolaganju. A sada bih želeo da pogledate vaše karte, to su karte koje ste posledni put doneli, karte koje prate izvode iz svedočenja. Molim da se to stavi na grafoskop. Usput rečeno, morao sam da kažem ... Izvinjavam se ... Da je u međuvremenu lord Ešdaun dao i koordinate 34DM 359982 ...

SUDIJA KVON: Gospodine Najs, da li smo mi čuli kako je lord Ešdaun došao do ove koordinate, ili ćemo to tek da čujemo?

TUŽILAC NAJS: Transkript još ne radi.

SUDIJA ROBINSON: Ako sam dobro shvatio, moramo da prestanemo sa radom na trenutak.

TUŽILAC NAJS: Kako bih uštedeo vreme ukoliko Sud zanima to šta je rekao lord Ešdaun, najbolje da pogledate poslednju izjavu.

SUDIJA ROBINSON: Ništa od ovoga nije ušlo u zapisnik.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja ću to da ponovim. U vreme kad transkript nije radio, sudija Kvon me je zapitao kako je lord Ešdaun identifikovao koordinate i ja sam objasnio da to može da se pronađe u izjavi lorda Ušdauna od 24 avgusta, a to je u ovom svežnju materijala koji svi imamo u sudnici. I on u ovom paragrafu kaže da je ta koordinata približna i zatim dalje on kaže šta tvrdi da je odatle mogao da vidi. Dakle nigde se ne kaže da je lord Ešdaun otišao na lice mesta, on je tu koordinatu proračunao na osnovu onoga šta je imao na raspolaganju.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Kada i kako je proračunao, ako mogu ja tu informaciju da dobijem?

SUDIJA ROBINSON: Pustite svedoka da detaljnije pročita.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Svakako. Vidite, gospodine Deliću, u svetlu ovoga šta je rekao lord Ešdaun, ako pogledamo vašu prvu kartu videćemo da je tačka koju je identifikovao označena južno od crvene crte jednim malim crvenim kružićem, zar ne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja bih samo hteo Pretresnom veću da skrenem pažnju na vaše karte, ali mogo bih da koristim opet vaše karte. Pogledajte selo Gegaj (Gegaj) ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas lepo da slušate moja pitanja, tako ćemo mnogo brže da radimo. Doćićemo na te karte.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ova mapa je falsifikat.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajte prvo, molim vas, vašu vlastitu kartu. Možete li da potvrdite da mali kružić koji se vidi južno od crvene linije, da je to pozicija koju je, otprilike, identifikovao lord Ešdaun i ako jeste, molimo

vas da objasnite zašto ste Pretresnom veću dali kartu na kojoj se nalazi linija čije ishodište nema nikakve veze sa položajem koji je opisao lord Ešdaun?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Prvo, ovo nisu karte koje sam radio ja. Ove karte sam prvi put video, znači, ovde u sudnici. Drugo, da vam kažem, ovaj kružić koji ste vi postavili, ne odgovara mestu koje je identifikovao lord.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zašto?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Lord je identifikovao, znači, tačku koja se nalazi znatno severnije i njegova tačka se nalazi u blizini gde ova crvena linija preseca državnu granicu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kako vi to znate? Ovo je karta koju su nacrtali eksperti na osnovu njegovih koordinata. Kako to da vi sada možete da kažete da su te koordinate netačne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Mislite na ovu kartu koja je sada na grafoskopu?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovih 10 karti su crtali neki eksperti, ali na osnovu verovatno prvobitne izjave lorda Ešdauna, gde on nije detaljno dao mesto na kome se nalazi. Verovatno da je neko od vaših eksperata stavio ovaj crveni kružić. On apsolutno ne odgovara koordinatama koje je dao lord. To ja tvrdim, jer to znam. Onda su ovo loši eksperti, ukoliko su, znači, ovako nacrtali ovo mesto.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledaću kartu, molim. Ponovo isto pitanje. Ja vam kažem da koordinate koje je naveo lord Ešdaun nemaju nikakve veze sa linijom koju ste vi ucrtali.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: A ja opete kažem ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinjavam se, niste to bili vi, izvinjavam se, dakle osoba koja je pripremila te karte, a mi nikad nismo saznali ko je to tačno pripremio, to su karte koje vam je dao optuženi, a sada pogledajte treću kartu ...

SUDIJA BONONI: Karta koja je sada na grafoskopu je karta koja ima 3, a koju ste ranije pokazali je imala 2, da li je to tačno?

TUŽILAC NAJS: Da.

SUDIJA BONOMI: Znači treća će da ima broj 4?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Ista stvar proizlazi iz broja 3. Ako pogledamo broj 4, videćete ovde da ko god je pripremio ovu kartu, da se dosta približio položaju koji je dao lord Ešdaun, vidite li to?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ove karte su pripremali eksperti kada lord nije dao koordinate. Ove karte, znači, govore šta se sa pojedinih tačaka u Albaniji koje su ti eksperti izabrali gledajući doglednost prema Juniku. Zašto ne uzmete moju kartu koju sam ja radio na osnovu koordinata.

SUDIJA BONOMI: Da li je tu neki zeleni kružić?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tu je zeleni kružić dosta blizu. Ali vidite, problem sa ovom linjom, gospodine Deliću, je taj da ne može da se pronađe ni jedno mesto u svedočenju lorda Ešdauna u kome on kaže da je video Junik. On kaže da je samo rekao da je video područje južno od Junika. Prema tome, možete li vi sada da objasnite, vi, jer ste vi osoba koja je bila spremna da govori o tim dokumentima onda kada ih je predstavljao optuženi, možete li vi sada da objasnite zašto bi se ovde crtala linija prema Juniku, kada je lord Ešdaun rekao da je video samo područje južno od Junika?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Koliko se ja sećam, lord Ešdaun je i u svom svedočenju i u svojoj prvoj izjavi rekao da je video Junik, a tek u narednim izjavama da je video područje južno od Junika i u svojim poslednjim izjavama ne pominje Junik, već područje južno od Junika. U prvim izjavama lord je direktno pominjao Junik. Ja sam ovu tačku koju je ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: O tome će kasnije da odluči Sud. A sada, molim vas, uzmite kartu na kojoj je ucrtan Ponoševac, zatim Gegaj i Junik, to je ova malo veća karta. Ja ću sada da vam pokažem jedan kratak insert sa video trake, gospodine Deliću. Razlog zbog koga imamo ovu kartu ... Molim vas da me saslušate. Razlog zbog koga imamo ovu kartu je to što ista karta koja se vidi na video snimku, koju je snimio istražitelj, ta je karta promenjena samo utoliko što su na ovoj karti dodata imena pisana većim slovima, zato što se ne vide imena pisana malim slovima. Sada ćemo da pustimo jedan kratak insert. Molim vas da me saslušate ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa ova karta je falsifikat i ona ne odgovara, znači, stvarnom stanju objekata.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Deliću, daću vam priliku da sve to objasnite, ali sada prvo da pogledamo video snimak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pitanje koje ću da vam postavim, gospodine Deliću, je sledeće: ako uzmemo da je to mesto koje je identifikovano, plus, minus 100 metara, koje je identifikovao lord Ešdaun, da li prihvatate da je on sa tog mesta mogao da vidi stvari za koje je rekao da ih je video?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja sam to objasnio prošli put. Ne, nije mogao da vidi sa toga mesta.

(Video snimak)

SVEDOK DELIĆ: Nemam prevod ...

Istražitelj: Sada idemo na selo Brovine ...

(Kraj video snimka)

SUDIJA ROBINSON: Molim da počnemo ponovo.

(Video snimak)

Istražitelj: "Sada gledam selo Molić koje se nalazi južno od Junika, a sada ću da 'švenkujem' prema sledećem selu, to je selo Brovina. Od Brovine ću da 'švenkujem' prema dva mala sela, prvo je selo Berjak, a drugo Stubla. Zatim, idemo dalje prema jugu, tu vidim jedno brdo sa putem ispred brda i iza brda, vidim selo Ponoševac. Zapadno od ove lokacije koja je iza mene, je albanska granica, a iza toga je selo koje je spomenuo lord Ešdaun, Gegaj, u blizini. Ja nisam posetio to selo zato jer je ono 100 metara uzbrdo i pogled odatle nije bolji od ovoga. Sada ći da 'švenkujem' nazad prema selu Molić. Ovo je selo Stubla, Berjak, Brovina i Molić. Pri dnu šume. Ovim se završava snimak."

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim da se ovde zaustavimo. Dakle, gospodine Deliću, možemo to da pronađemo ukoliko to treba da vidite. Ja mogu da vam kažem da na početku duže sekcije ovog video snimka, a video snimak je optuženi dobio u celosti, možemo da vidimo očitavanje koordinata sa GPS, to su koordinate koje je dao lord Ešdaun i onda istražitelj kaže da je to mesto na kome se nalazi i snima kamerom unutar 100 metara od te pozicije definisane koordinatama. Da li vi osporavate da se sa tog položaja, položaja koji je dao lord Ešdaun, može videti ono šta se vidi na ovom video snimku?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Zanima me ... Ovo nije snimak iz relevantnog vremena. Ako mogu da dobijem par samo, ovaj, pojašnjenja?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je od ovog leta.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Lord Ešdaun nije bio lično kada se ovo snimalo?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Snimak je napravio jedan istražitelj. Ja vas pitam da li vi osporavate da se sela koja se vide na ovom snimku, da su to ona sela koja su navedena i da ona odatle mogu da se vide?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja potpuno osporavam ovaj snimak. Ovaj snimak je napravljen unutar teritorije Jugoslavije, odnosno Srbije i Crne Gore.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I konačno, pogledajte, molim vas, ovu kartu. To je vrsta karte koja je uvrštena u spis preko vas, u stvari, vi ste je lično ponudili na uvrštenje tokom dodatnog ispitivanja, pa smo mi uzeli od vas taj primer. Vi, dakle, ovo sigurno prepoznajete. Ovo je karta nacrtana kompjuterom, na kojoj se vidi jedan položaj i onda se odatle automatski prati šta je s tog položaja vidljivo, a šta nije vidljivo. Ono što je vidljivo, nosi zelenu boju, ono što je nevidljivo, nosi crvenu boju.

SUDIJA KVON: Ima li to broj?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne u ovom trenutku. Ja ću verovatno da tražim da se uvrsti u spis samo ta karta i video snimak. Dakle to je ista vrsta karte kakve je ovamo doneo i svedok, kompjuterski nacrtana karta i vidite, dakle, da se na levoj strani karte vidi jedna lokacija prema navodima lorda Ešdauna i da onda vidimo, ako počnemo s leve strane, da se zelenom bojom vidi jedno malo, nešto malo toga šta je vidljivo, zatim dosta toga crvenog šta

nije vidljivo i onda, ako pogledamo na desnu stranu karte, vidimo da se Molić, Brovina, da se delimično vide, zatim Berjak, Stubla i Ponoševac, takođe da su delimično vidljivi, zajedno sa Donjom Morinom (Morina e Ulet) i Gornjom Morinom (Morina e Larte). Da li vi osporavate tačnost ove karte, karte koja pokazuje šta može da se vidi sa tačke koju je lord Ešdaun identifikovao u svojoj izjavi?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da li vi meni možete reći koji je razmer ove karte?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U ovom trenutku, ne. 1:50.000.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ne, ovo ne može da bude karta 1:50.000, to je očigledno. Drugo, vi prikazujete tačku koja je 100 do 200 metara unutar teritorije Srbije i Crne Gore kao relevantnu tačku odakle se vrši osmatranje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tako je. To je tačka koju je identifikovao lord Ešdaun i objasnio.

ADVOKAT KEJ: Mislim da tu treba da se razjasni par stvari. Kada je on svedočio 14. februara, to je nešto šta Tužilaštvo takođe treba da uzme u obzir, ako želimo da se unakrsno ispitivanje obavi na fer način, jer lord Ešdaun je u svom svedočenju rekao: "Išao sam od Bajram Curija (Bajram Curri) do Tropolja (Tropoje) jednim brdskim putem, sve do graničnog prelaza i zatim sam pratio graničnu liniju do jedne tačke na granici između Albanije i Kosova. Otprilike ovde gde se sada nalazi moj pokazivač iznad sela za koje mi je rečeno da se zove Gegaj". To je ono šta bi ovde trebalo da se razjasni. I ja sam predvideo prigovor svedoka ...

SVEDOK DELIĆ: Izvinite ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Deliću, dozvolite gospodinu Keju da završi.

ADVOKAT KEJ: To je ono šta svedok misli kada kaže "ovo je u Srbiji i Crnoj Gori", dakle radi se o tome da je u svom svedočenju lord Ešdaun rekao da se nalazio na granici, a ne unutar zemlje.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, ali to je granica te vrste na kroz koju možete da prođete 100 metara unutar Srbije i Crne Gore, a da vas niko ne zaustavi, na toj granici nema nikakve ograde, zar ne?

ADVOKAT KEJ: Ja samo kažem šta je rekao svedok, svedok je rekao "na granici".

SVEDOK DELIĆ: Ovo je apsolutno apsurdno i nemoguće šta kaže tužilac. Tih dana i uopšte u to vreme, znači, postojala je neprekidna borbena gotovost na granici. Prošli put sam rekao da su najmanje dve granična organa bila na delu od karaule "Morina" (Morine) do objekta Maja glava. Ni jedan, čak ni jedan putnik nije mogao čak od Tropolja da prođe, znači prema Kamenici (Kamenice) i Gegaju, a da nije bio primećem. Ovo da je neko mogao da bude 100 ili 200 metara unutar naše teritorije, je apsolutno nemoguće. Ja ovo prvi put čujem da se pominje naša teritorija, ali hteo bih da ukažem na još jednu, da li namernu ili nenamernu grešku na kartama koje prikazuje gospodin tužilac.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite.

SVEDOK DELIĆ: Hteo bih to da pokažem.

SUDIJA ROBINSON: Da li se to odnosi na ono šta ste ranije rekli, da su karte falsifikovane, ili je to nešto drugo?

SVEDOK DELIĆ: Da su karte prilagođene tako da odgovaraju lordu Ešdaunu, a ne istini.

TUŽILAC NAJS: Mene bi zanimalo da čujem malo opširniji odgovor u vezi s tim.

SVEDOK DELIĆ: Molim vas, pogledajte samo ...

SUDIJA ROBINSON: Jesmo li sada na grafoskopu? Dobro.

SVEDOK DELIĆ: Da li vi uočavate ovaj objekat gde piše "Gegaj"? E, selo Gegaj se uopšte ne nalazi tu. Ovo je, po meni, namerno urađeno samo za ovo svedočenje. Selo Gegaj se nalazi ispod sela Kamenica, dva kilometra

niže, a to je i na kartama koje mi je gospodin Najš dao. Možete da sada uočite i ovu sledeću kartu. Vidite, znači, ovde selo Kamenica, selo Gegaj, a na ovoj karti je prikazano, znači na dva kilometra na drugom mestu. Ja ne mogu sada da kažem da je to urađeno nenamerno. Znači vidite položaj sela Gegaj, položaj sela Kamenice, a u karti gospodina Najša, Gegaj je sada dat ovde, što u prethodnim kartama gospodina Najša nije bilo, prvi put se pojavljuje sada.

SUDIJA BONOMI: Koji broj se nalazi na ovoj karti koju sada pokazujete? To je broj 5?

SVEDOK DELIĆ: Broj 5. Možemo da uzmemo i kartu koju je gospodin Ešdaun ovde pokazivao, znači u sudnici, da vidimo njegov ...

SUDIJA KVON: Na karti broj 5, gde se nalazi Gegaj? Da li možete ponovo da pokažete to mesto? Dakle ispod Kamenice.

SVEDOK DELIĆ: Ovde, znači selo Gegaj se nalazi ovde, a gospodin Najš je prikazao kartu u kome se selo Gegaj nalazi ovde. To je potpuna zamena, znači, mesta. Evo karte koju je ovde u sudnici koristio lord Ešdaun. On je ovde dobro pokazao lokaciju sela Gegaj, jer se nalazi u neposrednoj blizini prelaza ili prevoja Čafa Morina (Qafa e Morines), gde se nalazi, znači, naša granična karaula. A sad, a znači, ovu kartu koju je pokazao gospodin Najš, nalazi se za dva do tri kilometra od toga mesta.

TUŽILAC NAJS: Ove karte su sve lokalno sačinjene i ako postoje neke nekonzistentnosti, ja to ne mogu da utvrdim na ekranu, to nema nikakve veze sa svedočenjem gospodina Ešdauna, ni sa video snimkom. Jednostavno smo radili sa materijalom koji smo imali.

SUDIJA BONOMI: Pa moram da kažem da ne razumem ovaj vaš komentar. Ja sam mislio da vi pokušavate da nam pomognete.

TUŽILAC NAJS: Pa i pokušavam, ali što se tiče ovih mapa ...

SUDIJA BONOMI: Pa da li sada odustajete od tih karata?

TUŽILAC NAJS: Ne, naravno da ne, ali ne mogu da se bavim time dok je karta na grafoskopu i dok je vidim na ekranu. Možda ću to morati kasnije da uradim. A i svedok je hteo da kaže nešto o tome kako su karte falsifikat pa bih ...

SUDIJA ROBINSON: Ja bih hteo to da čujem.

TUŽILAC NAJS: Nadam se da možemo da pređemo na to.

SUDIJA BONOMI: Pa on je to rekao i samo gledajući ove dve karte, vidi se da nisu identične, budući da je Kamenica na dva različita mesta, u odnosu na Gegaj. Zbog toga je i rekao da je jedna od tih karata falsifikat.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Deliću, da li želite još nešto da kažete u vezi sa onim što ste rekli da su karte falsifikat?

SVEDOK DELIĆ: Očigledno je da se jedno isto naselje ne može nalaziti na dva različita mesta u kartama. Prvobitnu kartu koju mi je pokazao gospodin Najs i na kojoj sam ja radio, znači po vašem zahtevu, ona odgovara stvarnom stanju na terenu. Gospodin Najs može da pronađe tu kartu i da je pokaže. Najnovija karta ne odgovara prirodnom stanju stvari, jer jedno selo koje se nalazi ispod Kamenice sada je na karti pomereno, znači dva kilometra više, ali je pomereno tako da odgovara izjavi lorda Ešdauna, jer se to sada slaže sa izjavom lorda Ešdauna, ali se ne slaže sa ...

SUDIJA BONOMI: Vi nemate osnovu za tu tvrdnju, gospodine Deliću. Vi možete da ukažete na razlike u kartama, ali ne možete da tvrdite na osnovu onoga šta znate da je ta karta načinjena nakon svedočenje lorda Ešdauna. To ne znate.

SVEDOK DELIĆ: Karta odgovara poslednjoj izjavi lorda Ešdauna koju je dao, znači, pre mesec dana, gde je ponovo rekao da je bio u blizini sela Gegaj, pa je selo Gegaj pomereno tako da odgovara ...

SUDIJA BONOMI: Ne prvi deo vašeg odgovora je, prosto, komentar. Koja je osnova vaše tvrdnje da je načinjena neka karta kako bi se to prilagodilo određenoj svrsi? Mora da postoji osnova kako biste izneli takvu neku tvrdnju.

SVEDOK DELIĆ: Na to treba da odgovori tužilac, jer je tužilac prikazao karte. Ja kažem da karte ne odgovaraju stvarnosti i potpuno sve ove karte koje su ovde date, potpuno ih dovodim, znači, u sumnju, jer sa tih lokacija ... Prvo, date su lokacije koje su unutar, znači, Državne Zajednice Srbija i Crna Gora. To nije granica, to je teritorija Srbije i Crne Gore. Oспорavam u potpunosti i ovaj snimak koji je ovde prikazan.

SUDIJA BONOMI: Pa moguće je da čitava ova vežba pozivanja na karte nije od koristi, a pravo pitanje je da li je svedok zaista mogao da vidi ono šta kaže da je video u to vreme.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zahvalan sam na tome, časni Sude. Vidite, gospodine Deliću, lord Ešdaun koji ima određeno vojno iskustvo, je obeležio, odnosno dao što je najbolje mogao koordinate. Moraćemo da pogledamo ove nekonzistentnosti u vezi sa kartama, ali što se tiče koordinata, to su koordinate u blizini kojih je istražitelj, s tog mesta, načinio video snimak i tu se jasno vide sva ona sela za koja lord Ešdaun tvrdi da ih je video. Da li vi zaista mislite da vi možete da osporite da je lord Ešdaun zaista video ono šta kaže da je video sa tog položaja?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Apsolutno u svakom momentu osporiću da je lord Ešdaun video to šta je rekao. Apsolutno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu ...

SUDIJA BONOMI: Gospodine Deliću, to mi je veoma jasno i radi se o bitnom pitanju, ali postavio bih vam ovo pitanje na jedan drugačiji način: da li vi prihvatate da na osnovu koordinata koje su sada date, nema veze da li je to bilo u ono vreme, dakle na osnovu koordinata koje sada imamo, da li prihvatate da je istražitelj mogao da pokaže šta zaista može da se vidi sa tog položaja na osnovu tih koordinata? Da li barem to prihvatate?

SVEDOK DELIĆ: Ne, ovaj istražitelj nije bio na koordinatama koje je dao lord. Ovaj istražitelj je bio još dublje u teritoriji Srbije i Crne Gore.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zašto to tvrdite? Jeste li vi bili tamo nedavno? Da li vi tako dobro poznajete čitava taj teren, pa na osnovu toga tvrdite da on nije bio na tim koordinatama, odnosno 100 metara dalje ili bliže? Recite nam zbog čega vi to tvrdite?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja to tvrdim. Prvo, gospodine Najs, vi niste bili tamo, a ja sam tamo bio stotinu puta i peške sam prešao celu granicu i znam, znači, svako mesto sa koga se šta može videti. Ja sam prošli put na mojoj karti odredio mesto gde se nalazio lord Ešdaun i to što sam ja odredio se, ne razlikuje se od onoga, znači, šta je lord ovde, znači, sada dao, s tim da je on ušao, znači, u teritoriju, znači, Savezne Republike Jugoslavije tada, odnosno sada Srbije i Crne Gore. Znači ušao u dubinu teritorije. To je nemoguće i to je po prvi put da se sad, znači, pronalazi neka tačka unutar Jugoslavije sa koje se osmatra, znači, teritorija. Ja mogu da pokažem, znači, na karti i videćete da sam potpuno tačno odredio po koordinatama to šta je dao lord, na mojoj karti. Ali videćete da tu nema nikavog sela Gegaj.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Deliću, na osnovu mesta za koje lord Ešdaun tvrdi da je posmatraro, da li je on sa tog mesta mogao da čuje pucnjavu i granatiranje na selima za koje on tvrdi da ih je video?

SVEDOK DELIĆ: Znači on tvrdi da je video sela Nivokaz, Dobroš (Dobrosh), Berjak i Stublu, znači nije mogao da čuje običnu pucnjavu. Mogao je da čuje, znači, artiljeriju, ali ja sam i prošli put rekao da posedujem, znači, dokumentaciju šta se tih dana dešavalo, znači, na tom prostoru. U selima, u selima, znači Molić i Brovina nalazila se moja jedinica. Ja sam tu jedinicu doveo 6. juna i obišao sam je 16. juna. Dobijao sam izveštaje svakog dana. Moja jedinica nije imala nikakvih borbenih aktivnosti, osim svakodnevnog obezbeđenja komunikacije od Junika preko Ponoševca do Đakovice (Gjakove). Znači ako je lord video, znači južno od Ponoševca u blizini puta tenkove, oni su bili samo u neposrednoj blizini puta, kako sam objasnio prošli put i to od 10.00 do 15.00, kako bi obezbedili da se transporti hrane, vode, sanitetska, znači, pomoć, obavi, znači, prema karaulama. I to je rađeno svakog dana od 10.00 do 15.00, ali ovo šta se govori o ovim drugim selima, to jednostavno nije moglo da se vidi, jer tih aktivnosti nije bilo. Znači imao sam svoju jedinicu tamo.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Deliću. Gospodine Najs, dokle ste stigli?

TUŽILAC NAJS: Pa hteo sam da pogledamo druga dva video snimka. Naravno, ja neću da se bavim svim odgovorima svedoka. Ja ću da mu dam priliku da pogleda video snimak. Očigledno je da će ovo morati da

potpadne pod dodatno izvođenje dokaza u fazi pobijanja. Ne znam da li će lord Ešdaun morati ponovo da se vrati. On je, naravno, spreman da to učini, ali budući da će se osporavati njegove tvrdnje, bilo bi dobro da ovaj svedok pogleda naredna dva snimka koja su slična ovome i ja ću kroz njih da prođem što je brže moguće.

SUDIJA ROBINSON: Da ali još uvek nismo stigli do dosijea Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS: Da, nismo. Održao sam reč što se tiče prvih pola sata za ovu temu, ali trebaće mi još vremena.

SUDIJA ROBINSON: U redu, hajde da ga čujemo po ovom pitanju, da pogledamo video snimak, pa ćemo nakon toga da napravimo pauzu.

TUŽILAC NAJS: Molim da se na grafoskop stavi položaj broj 2 kako bismo to mogli da vidimo i kako bih svedoku mogao da pročitam šta se tu sve nalazi. Tu se nalazi sav propratni materijal, ukoliko neko želi da proveru, da utvrdi da li stoji nešto drugo. Molim lokaciju broj 2 na grafoskop. To je 3. Molim broj 2. Što se tiče lokacije broj 2, gospodine Deliću, lord Ešdaun je zapisao nešto u svom dnevniku, a u vezi sa onim šta je video. Dao je pisanu izjavu svedočeći i dao je još jednu pisanu izjavu i u vezi sa svim tim on je rekao da je stajao na brdu iznad Suve Reke (Suhareke), da je mogao da vidi ravnice Kosova prema jugu ispred njega, zatim da je mogao da vidi čitavu dolinu iza Suve Reke, takođe je rekao da je mogao da vidi čitav jedan amfiteatar brda i da je svako selo gorelo i takođe je zaključio da se iz artiljerije, iz minobacača, iz tenkova otvara vatra i to sa položaja Donje Blace (Blace e Ulet). Nećemo da se bavimo vašim kartama, budući da se opet radi o istim pitanjima, ali bih sada htio samo nakratko da pogledamo video snimak.

(Video snimak)

Istražitelj: "Sada vam pokazujem jedan vrlo širok video snimak područja Donjeg Blaca, sad zumiram kako biste videli čitav teren i kako biste u daljini videli Suvu Reku. Sada ću da zumiram nazada na područje Donjeg Blaca. Sada snimam područje Donje Blace širokougono, a sada se krećem u pravcu Suve Reke. Moram da vam kažem da zum na ovoj kameri ne radi baš najbolje i zbog toga imamo ovoliko pomeranje. Pokušaću da zadržim kadar ispred vas."

Tu, vidite, tu se vidi jedan krug na snimku, a onda nakon toga imamo jedan kao prevoj i to je, u stvari, koordinata koju je dao lord Ešdaun za Donje Blace. Sada ću dalje da pokažem teren. Selo koje sada gledamo je selo Landovica (Landovice), a selo koje se vidi sada iza je Suva Reka. Sada ću da zumiram sa ovog mesta. Kao što sam rekao, ova lokacija je otprilike 200 metara od mesta koje je lord Ešdaun naveo kao koordinate. Iza mene se nalazi mesto Studenčani (Studenqan). Mogu da vidim sve ono šta je navedeno u koordinatama lorda Ešdauna sa ovog mesta.”

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Kordinata koju je dao lord Ešdaun je bila 34DM804898, istražitelj je načinio snimak sa mesta koje se nalazi nekih 200 metara od te koordinate. Da li vi osporavate da sa tog mesta sa koga je načinio snimak, da je s tog mesta mogao da vidi Suvu Reku i sela koja spominje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da li može gospodin Najs da objasni zašto njegov snimatelj ne snima sa mesta na kome su koordinate, nego 200 metara od mesta sa koga su koordinate? On stalno uzima tu rezervu.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, da čujemo odgovor na pitanje.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači, ja mogu da potvrdim da je ovaj snimatelj bio u blizini koordinata koje je lord Ešdaun dao u poslednjoj izjavi. Znači snimatelj je bio u blizini sela Studenčani, jer prepoznajem, znači, taj deo terena. Međutim ono šta je prvo prikazivao, apsolutno nije mogao da vidi, više puta, znači, pominje Blace (Bllace). Blace se nalaze, znači, iza onih objekata koji se vide na horizontu. Područje Blace je, znači, nemoguće videti. Sa te tačke. Može da se vidi Suva Reka i vi vidite Suvu Reku, može da se vidi i deo sela neposredno koja vode od Suve Reke prema Prizrenu (Prizren), ali ništa prema, znači Blacu i prema Dulju (Duhel), što je pokazao, odnosno o čemu je govorio lord Ešdaun.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On je zaključio da su jedinice otvarale vatru sa tog područja i evo sada, ako bismo mogli da pogledamo i ovu kartu, dakle to je kompjuterski sačinjena karta, slična onoj koju je svedok predočio prošle nedelje. Molim vas da pogledate ovu kartu i na ovoj karti na osnovu koordinata koje je dao lord Ešdaun, trima linijama je označeno područje Donje Blace i možemo da vidimo crvene i zelene linije, dakle delimično vidljivo, delimično nevidljivo, dakle sve do samog mesta. Da li ima bilo kog razloga zbog koga bi trebalo da se posumnja u tačnost ove karte?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovu kartu su radili amateri. Pazite, prvo mi recite koja je razmera ove karte. Na ovoj karti je nemoguće uraditi ovo šta vi prikazujete. Stručnjaci će se smeјati kada ovo vide.

SUDIJA ROBINSON: Zbog čega? Gospodine Deliću, zbog čega to kažete?

SVEDOK DELIĆ: Gospodine Robinson, vi vidite znači ovde povučene neke crvene i zelene linije. Crvene linije označavaju ono šta je nevidljivo, a zelene linije ono šta je vidljivo. Da biste to uredili, vi mora, znači, ispod sebe da vidite ove kafene zatvorene linije koje predstavljaju, znači reljef zemljišta. Rastojanje između tih kafenih linija, vidite da su neke deblje, a neke tanje, naziva se ekvidistancija i na osnovu toga rastojanja i broja tih linija, izračunava se visina toga objekta. I ako vidite, znači moju kartu, vi ćete videti na mojoj karti kako su jasno, upravo za ovaj pravac, te linije, evo ovde, prikazujem ih, na ovome ovde mestu, tako da je jednostavno ... Vidite znači mnogo kafenih linija, na osnovu njih je jednostavno izračunati visinu svake tačke na ovoj karti. Koliko je ona, znači, na zemljištu, dok na osnovu ove karte koju je dao gospodin Najs, to ne može, znači, da se izračuna. I ova karta nije adekvatne razmere. Ja stalno tražim, ako kažem ... Ovo je karta razmere 1:50.000, to se zna šta znači, znači u prirodi i kako je svaki objekat prikazan na toj karti ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine, nemamo beskrajno puno vremena. Ako će tu sada da se radi o sukobu dva kompjutera, onda će to oni morati da reše, ali da vidimo da li je ono šta lord Ešdaun kaže, na osnovu položaja koji je dao i dakle sa mesta gde je, otprilike, bio istražitelj, da li je on odatle mogao da zaključi da tenkovi i da minobacači otvaraju vatru po tom mestu. Dakle to je primedba nekoga da je sa tog mesta mogao da vidi kako tenkovi otvaraju vatru. Da ili ne, dakle sa mesta gde se nalazi istražitelj? Da li je on to mogao da vidi, budući da mu ništa nije presecalo pogled?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovde je lord Ešdaun govorio o Dulje - Blace i pominjao je artiljeriju, znači na toj, na toj lokaciji. Nije mogao da vidi, znači, Blace i nije mogao da vidi, znači, Dulje. Rekao sam, mogao je da vidi, znači ... Evo ovde je prikazano da nije mogao da vidi ni Suvu Reku. Molim vas, evo vrednost ovoga šta vi zovete stručni rad. Videli ste na snimku, znači, da se Suva Reka jasno vidi, a vidite sada na ovoj lokaciji da se Suva Reka ne vidi, jer je crvena linija neprekidna. Ja kažem ovo su radili amateri ili neki kompjuter koga su programirali amateri. Ovo je nedopustivo da se ovako nešto donese na Sud.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, izgleda da su se potvrdile moje sumnje o korisnosti čitave ove vežbe.

TUŽILAC NAJS: Pa moram donekle da se složim s vama budući da sam se nadao da će svedok da ograniči svoje odgovore vezane za drugi video snimak. Ja bih hteo da mu dam priliku da pogleda i treći video snimak, osim ako Pretresno veće smatra da to neće da bude ni od kakve koristi. A takođe bih hteo da vidim da li bi možda bilo zgodno da se kontaktira lord Ešdaun kako bismo videli da li Pretresno veće želi ponovo da sasluša njegov iskaz.

SUDIJA ROBINSON: Pa radi se o pitanju za koje bi bilo dobro da se ode na lice mesta, ali ne znam koliko je to izvodljivo s obzirom na okolnosti ovog Predmeta.

TUŽILAC NAJS: Što se tiče trećeg video snimka, kratko ću da se osvrnem na to. Hteo bih da vi vidite i taj video snimak.

SUDIJA ROBINSON: U redu i, naravno, uz razumevanje prevodioca kojima je već prošla pauza.

TUŽILAC NAJS: Da pogledamo sada lokaciju broj 3. I tu će da se nađu i karte svedoka koji nemaju, naravno, nikave veze s koordinatama. Pogledajmo šta je lord Ešdaun rekao o trećoj lokaciji, dakle imamo izvode iz dnevnika, transkript i tako dalje i on je rekao da je gledao ka Suvoj Reci, gde je mogao da vidi brojna sela ...

SUDIJA KVON: Grafoskop ne radi i čuje se neki zvuk.

TUŽILAC NAJS: On je svedočio da je gledao ka dolini Suve Reke, mogao je da vidi brojna sela, mogao je da vidi sela Budakovo i to od Budakova pa sve do Vranića (Vraniq), Krušice (Krushice), Mačiteva (Maqiteve) i Gornje Kruščice (Krushice e Eperme). Takođe je napomenuo da su sva sela gorela i da je to zbog bombardovanja, a on procenjuje da je vatra otvarana sa područja Blaca. Reference za koordinate koje je naveo su 34DM863920, a sada bih da pogledamo deo video snimka, molim da se pusti, deo video snimka 3, radi se o malo dužem delu koji traje nekih pet minuta.

(Video snimak)

Istražitelj: "Slapuzane (Slapuzhan) na Kosovu. To je severno od mesta Suva Reka. Pokazujem na karti smer koji želim da pokažem na terenu, istočno od Slapuzana, zatim ću da vam pokažem područje Budakova i južno od toga Vranić i ostala sela koja se spominju u svedočenju lorda Ešdauna. Želim da vam pokažem i GPS koordinate. Evo, ako pogledamo to sada, ovo je unutar manje od 50 metara, a u svakom slučaju sigurno u okviru 100 metara od koordinata koje je dao lord Ešdaun, a razlog zbog kog se ja ovde nalazim je jer sam na putu koji ide kroz minsko polje. Ovde je jedan kamen prema kome sada hodam, ofarban u belo, takvih kamenova ovde ima nekoliko i oni indiciraju da se ovde nalaze mine. A sada želim da vam pokažem područje gde se nalazim. Ovaj put na kome se nalazim, nadam se da je put siguran, ovo je bilo prema vozilu, a sada vam pokazujem Slapuzane, oni su odmah iza ovog grmlja. Sada jedan 'švenk' širokog ugla prema području Budakova. I kroz ovo grmlje gledamo područje Vranića. Sada vam ..."

(Kraj video snimka)

SUDIJA ROBINSON: Gospodin Najs, imamo tehnički problem. Isteći će nam traka. Moramo da prestanemo sa radom. Idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

TUŽILAC NAJS: Pre nego što se vratimo na treći insert, jedna informacija. Kao što vidite, karta koja se razlikuje od karte koju je ovde dostavio ne svedok nego optuženi i na kojoj se ne poklapaju položaji Kamenice i Gegaja, ova karta koju je koristio istražitelj, tu je kartu napravio KFOR (Kosovo Force) 12. avgusta ove godine. To možemo da vidimo i u donjem desnom uglu.

Ja sam probao da rešim problem lokacije nepoklapanja sela, a ne mogu da vam u ovom trenutku kažem odakle dolazi ova druga karta. A sada molim da pogledamo ostatak inserta.

(Video snimak)

Istražitelj: "Zum je malo problematičan, ne ponaša se onako kako hoću, sada gledamo područje Vranića, 'švenkujem' prema Budakovu i susednim selima. Odavde ne mogu da razaznam koje je selo koje, ali to je, dakle, područje Budakova. Sada 'švenkujem' dalje prema severu, pokazujem teren. Ovo je područje Slapužana. Sada ću da se vratim nazad kako bih vam pokazao to i na ovom zumu. Odavde imam jasan pogled bez prepreka na okolna brda, sela i puteve. Sada sam prošao Budakovo i susedna sela. Vraćam se na Vranić. Istražitelj Međunarodnog suda, Barni Keli (Barney Kelly)."

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Gospodine Deliću, da li prihvatate da se sa koordinate koju je dao lord Ešdaun, kojom se koristio istražitelj uz razliku od 100 metara ili već koliko, kao što je istražitelj objasnio, da se sa tog mesta mogu videti ta sela?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Očigledno ... Ovde prvi put se pominje selo Slapužane, lord ga nikada nije pomenuo u svojoj izjavi, ali to je selo blizu Pečana (Peqan). Znači da ovaj istražitelj koji je snimao kamerom, bio je otprilike na koordinatama koje je lord dao pet, šest godina posle svog boravka na Kosovu. Međutim on pominje selo Vranić. Selo Vranić nije mogao da vidi. On pominje selo Budakovo, ali i dobro kaže, kaže "tamo negde se nalaze". Vi ovde, u stvari, pošto su ta sela toliko daleko, vi ovde niste mogli da vidite nigde ni jednu kuću, ni od sela Budakova, ni od sela Krušica, na ovome snimku. Znači ovo šta se videlo kuća, to se videlo, videlo se selo Slapužane koje je odmah tu blizu, videli su se obronci planine Birač i pokazan je pravac na kome se nalazi, negde u daljini gde se nalazi selo Budakovo. Ovo šta je istražitelj pomenuo dva puta Vranić, posebno kada se vraćao i kada je pokušavo da zumira, to apsolutno nije moguće i to nije bio Vranić. Ovaj istražitelj ne poznaje dobro raspored sela. Ali ja ne sporim, ja sam prošli put uradio, znači materijal gde sam tačno objasnio šta se na kom pravcu vidi, šta se vidi prema Budakovu, šta se vidi prema Donjoj (Krushice e Ulet) i Gornjoj Krušici ili Mačitevu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja mislim da uz izuzetak Vranića, svedok potvrđuje da to može da se vidi i da je istražitelj video stvari za koje kaže da je video. Prema tome, neću na ovome da se zadržavam. Imamo još ovu kartu ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Opet vaša karta 3 ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Deliću, molim vas.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja mogu reći da karta broj 3 ne valja. Evo, uzmite samo selo Vranić ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas lepo da sačekate dok vam se ne postavi pitanje. Pozivam Pretresno veće da se pobrine da se svedok ponaša kako treba da se ponašaju svedoci. Budući da osporavate ono šta je rečeno o Vraniću, pogledajte ovu kartu. Imamo ovu kartu napravljenu kompjuterom, na isti način kao i vaše karte i ovde se vidi da se Vranić nalazi u zelenom području, u području vidljivosti. Dakle možete li vi to da osporite? Ne tražim od vas da kažete da to osporavate, nego tražim da kažete razlog za to.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Potpuno osporavam, znači potpuno, sa najvećim stepenom odgovornosti da je ovo tačno i da ne može da se vidi Vranić, jer vidite, ispred sela Vranić nalazi se objekat visine 751 metar koji potpuno zaklanja ...

SUDIJA BONOMI: U transkriptu stoji da može da se vidi selo Vranić, pretpostavljam da ste rekli ... Šta ste rekli?

SVEDOK DELIĆ: Da se ne može videti selo Vranić. Ispred sela Vranić nalazi se trigonometar 751 metar, a selo Vranić se nalazi za 100 metara ispod tog trigonometra. Znači ovaj kompjuterski snimak, ja ne mogu sada da analiziram ceo, ali na pravcu sela Vranić je potpuno pogrešan i ne odgovara, znači, stvarnosti.

SUDIJA ROBINSON: Da li ste to mislili kad ste rekli da to nije dobra karta?

SVEDOK DELIĆ: Pa svakako da ni ovo nije dobro urađen, znači materijal. Jer na primeru sela Vranić. Ako mi date vremena, ja mogu da vidim i za ostala sela, ali na primeru sela Vranić je očigledno da ovo nije dobro urađen snimak. Potpuno pogrešno je urađen. Trebalo bi da bude crvena linija, da se ne vidi, a ne zelena linija, da se vidi.

SUDIJA ROBINSON: Zašto?

SVEDOK DELIĆ: Pa već sam objasnio. Iznad tog sela, na pravcu severozapada, nalazi se objekat Čuka, 751 metar nadmorske visine. Taj objekat nadvišava selo za oko 100 metara. Znači sve šta je iza tog objekta je potpuno nevidljivo, ispred sela se nalazi brdo.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Gospodine Najs?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi niste upravljali kompjuterom koji je napravio karte koje sam vam sada pokazao, niti ste upravljali kompjuterom koji je napravio karte koje vam je prikazao optuženi, zar ne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ne, svakako.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moje poslednje pitanje u vezi s tim je sledeće: na ovim kartama koje je optuženi uvrstio u spis putem vas vidimo razne linije. Neću sada da ulazim u detalje, ali vidimo tu i mnoge male crvene tačke koje nisu povezane linijama. Da li mislite da to možda sugerise da su oni koji su crtali karte pokušavali da pronađu i druge linije dogleda, pa su onda od nekih odustali. Vidite ove crvene tačke. Da li to izgleda da su oni koji su crtali karte imali više raznih linija dogleda, pa su onda neke od njih eliminisali, evo gledam sada na kartu broj 5.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Gospodine Najs, ako biste pogledali svih 10 karata videli biste da je svaka od tih tačaka, znači obrađena. Znači to su tačke u okolini Junika koje su izabrane da se prema njima odredi vidljivost. Različite tačke su sa teritorije Albanije, a tačke su iste u okolini Junika i sve te tačke crvene koje vi pokazujete su obrađene, koliko ja znam.

TUŽILAC NAJS: To možemo da proverimo ako bude relevantno. Časni Sude, pre nego što pređem na sledeću temu o kojoj smem da postavljam pitanja, ja neću da tražim da se bilo šta sada uvrsti u spis. Istina, mogao bih da tražim da se uvrsti u spis video snimak, budući da on potvrđuje da je to ono šta je vidljivo sa tog mesta, barem za dve lokacije. Molim vas lepo, gospodine Deliću, da mi dozvolite da se obratim Sudu. Mislim da bi bolje rešenje bilo da se u jednom kasnijem trenutku podnese zahtev za uvrštenje video snimka, to će onda da ide putem 92bis ili čak sa živim svedočenjem, ako bude potrebno. To može da bude u replici, a možda i ranije, ukoliko Pretresno veće to tada bude želelo, a kada je pak reč o

ovim kartama nacrtanim putem kompjutera, ja sam razmišljao o tome da to uvrstim u spis, ali budući da je svedok izneo tako mnogo pitanja u vezi sa njima, moram da priznam da to sada ne može da se uvrsti i ja predlažem da uopšte ne uvrštavamo nikave karte nacrtane kompjuterom. Ionako je bilo teško da se shvati kako on može da uvrštava karte nacrtane kompjuterom koje mu je samo predao optuženi, a sada želi da iznosi ovakve nedoumice u vezi sa drugim kartama, pa je možda najbolje da se karte takve vrste uopšte ne uvrštavaju u spis. To je moje stajalište.

SUDIJA ROBINSON: Ali on je izneo validne argumente u vezi sa vašim kartama.

TUŽILAC NAJS: On je izneo argumente, a da li su valjani ili nisu, to tek treba da se ustanovi.

SUDIJA ROBINSON: Meni njegovi argumenti izgledaju uverljivi.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, on kaže to što kaže, mi sada trebamo ljude koji su eksperti za karte.

SUDIJA ROBINSON: Ne, gospodin Najs, ja kažem da ne prihvatam vaš argument o tome da ne bi trebalo uvrstiti ni jednu grupu karata. Mislim da svaku grupu karata treba zasebno razmotriti.

TUŽILAC NAJS: U tom slučaju je moj stav da ukoliko karte optuženog budu ušle u spis putem ovog svedoka, onda te karte treba jednostavno uvrstiti i videti ono šta je on rekao o njima, jer ove karte nemaju ni manje ni više osnova od karata koje je doneo optuženi i za koje se ne zna odakle dolaze.

SUDIJA ROBINSON: Znači to su vaši argumenti, gospodine Najs?

TUŽILAC NAJS: Da, u vezi s tim. Postoji i treća tema o kojoj imam dozvolu da postavim pitanja i to ću da uradim na zatvorenoj sednici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pre nego što pređe na treću temu, gospodin Najš misli da se karte ne mogu upoređivati da li su došle od meni ili gospodina Najša zbog toga što je svedok vrlo jasno ukazao na falsifikat. Prema tome nije reč o tome da su iste došle sa kompjutera, već da li su tačne ili nisu tačne. Gospodin Najš nije postavio ni jedno pitanje ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ja sam rekao da svaka grupa karata treba da se ocenjuje zasebno. Da, gospodine Najš?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Sledeći primedbu imam. Gospodin Najš je tražio da se uvrsti, pretpostavljam da imam pravo da stavim na to primedbu, da se uvrsti video snimak. Svedok je osporio video snimak i rekao da je video snimak napravljen sa teritorije Jugoslavije, a ne sa mesta gde je bio Ešdaun po svom nahodanju.

SUDIJA ROBINSON: Ne, tužilac nije zatražio da se video snimak uvrsti u spis.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Treća stvar, gospodine Robinson. Malopre je gospodin Najš rekao da su uvršteni u spis neki dokumenti. Ja sam proverio. Nije uvršten u spis ovaj set karata koje je svedok ovde 21. septembra objašnjavao, pa ja molim da vi to uvrstite u spis. Takođe nije uvršteno u spis, po onome šta sam ja mogao da proverim, ova informacija Pedija Ešdauna u kojoj on objašnjava ove koordinate i tako dalje. Dakle smatram da je potrebno uvrstiti u spis i informaciju Ešdauna koju smo dobili od gospodina Najša i karte koje su napravljene na kompjuteru sa ovim visinskim razlikama, taj ceo set koji je komentarisao general Delić 21. septembra. I isto tako nije uvršten u spis i izvod iz knjige Veslija Klarka (Wesley Clark) koji je citirao svedok 20. septembra, a vi ste za obe te stvari rekli da se uvrste u spis. Dakle samo da se uradi ono šta ste rekli, da se to uvrsti u spis. Bar sam vas ja tako razumeo.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću, kasnije ćemo to da rešimo.

TUŽILAC NAJŠ: Kad je reč o trećoj temi, ja bih, uz vašu dozvolu, hteo da postavim nekoliko pitanja.

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, uvrstićemo te dokumente u spis, one koje ste spomenuli, ali mi ne želimo da sada dobijemo brojeve, budući da bi nam to oduzelo dosta vremena, osim ukoliko sekretar to ne može brzo da obavi. Dobro, on nema kolekciju dokumenata ovde tako da ćemo to da uradimo drugom prilikom. Gospodine Najš, izvolite.

TUŽILAC NAJS: Da li sam dobro shvatio da ćete da uvrstite ove male karte koje je doneo optuženi?

SUDIJA ROBINSON: Da.

TUŽILAC NAJS: Dobro, u tom slučaju ja smatram da je prikladno da se uvrste i druge karte, ove naše. I ja ne mogu da kažem, uz svo dužnopoštovanje ... Ja ne mogu da shvatim osnovu prihvatljivosti ovog ekspertskog materijala, jer očigledno je da je to ekspertski materijal koji je došao bez ikakve izjave o tome, u kojoj se kaže kako je to napravljeno, ko je napravio. I to se uvrštava putem svedoka u dodatnom ispitivanju.

SUDIJA BONOMI: Šta nije u redu sa tim da svedok kaže da prepozna neku kartu i da onda kaže nešto o tome, šta on na toj karti može da prepozna?

TUŽILAC NAJS: Ovo su karte na kojima se nalaze linije dogleda koje je napravio kompjuter, za koji se kaže da je značajno i on nije rekao da je on napravio te linije.

SUDIJA BONOMI: Ne, nije, on je rekao da ako pogleda samo kartu i stvari koje mogu da se vide na karti, da može da potvrdi tačnost onoga šta se vidi na karti. On je o tome svedočio. Kakvu ćemo težinu mi tome da damo, to je, naravno, druga stvar, između ostalog i zbog načina na koji je to ušlo u spis, međutim mi bar imamo neku osnovu da napravimo tu procenu. A karta o kojoj vi govorite, karta Tužilaštva, druga karta, u drugoj karti svedok je pokazao da u njoj postoji nešto šta se po toj karti ne može videti, a da se to, zapravo, videlo na snimku. To sam i ja primetio pre nego što je svedok to rekao. Prema tome, mislim da je to očigledno značajno. To je dovoljna sumnja u autentičnost karata koje vi želite da uvrstite u spis, prema tome meni su te dve stvari sasvim različite.

TUŽILAC NAJS: Kako želite. Kad je pak reč o razlici između Kamenice i Gegaja, šta je južno, ja ću da se raspitam kod KFOR-a da vidim šta oni mogu da kažu o svojoj karti. Bilo bi dobro da to pokuša da se reši, bilo pozitivno, bilo negativno, u svakom slučaju ja sada ne mogu ništa da vam kažem, nikakvi koncesiju da napravim, samo mogu da kažem da je to izvor karte. Uzgred rečeno, mi još ne znamo, a možda bi svedok mogao da nam kaže, koji je izvor ovih karata? Ja mislim da na tim kartama ne piše odakle dolaze. Ko ih je napravio?

SUDIJA KVON: Moj je problem da ne mogu da nađem Kamenicu na ovoj karti.

TUŽILAC NAJS: Nisam u tu mapu gledao.

SUDIJA BONOMI: Pa u čemu je značaj porekla karte? Ako neka osoba pogleda kartu i kaže da prepoznaje da je to tačan opis područja, zašto vi morate da znate odakle dolazi ta karta, pre nego što možete da kažete da je karta autentična?

TUŽILAC NAJS: Nisam to rekao, časni Sude, ali ako postoji razlika između dve karte ...

SUDIJA BONOMI: Da, ako želite da to proverite, to razumem.

TUŽILAC NAJS: Isto tako neke karte mogu da budu pouzdanije od drugih. Ne pravim izbor između karata, ukoliko su karte koje je optuženi uvrstio putem ovog svedoka vojne karte ...

SUDIJA BONOMI: Gospodine Deliću, možete li da pomognete gospodinu Najsu u vezi s tim kako bi on istražio navodnu netačnost njegove karte. Možete li da kažete odakle dolaze te karte o kojima ste vi govorili?

SVEDOK DELIĆ: Ja sam ovde isključivo radio sa vojnim kartama i to sa kartama razmera 1:50.000 koje je izradio Vojno-geografski institut. Znači to su naše vojne karte. I, kao što vidite, vidi se i njihova razmera i njihovo poreklo.

SUDIJA BONOMI: Da li se to odnosi i na ove male karte koje su korišćene u toku vašeg ispitivanja? Gospodin Najs više ne drži kartu u ruci, maločas ju je držao, evo, ovo. Odakle dolazi ta karta?

SVEDOK DELIĆ: To su delovi, to su delovi isto tako vojnih karta.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, poslednja tema treba da bude na privatnoj sednici. Pokušaću da budem što kraći.

SUDIJA ROBINSON: Da, molim privatnu sednicu.

(privatna sednica)

Fond za humanitarno pravo